

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., професор Лоханова Н. О. _____
(підпис)
“ ____ ” _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік та аудит сучасного стану та перспектив розвитку операційних витрат (на прикладі ТОВ «Телекомунікаційні технології»)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій

Осадчук Юлія Володимирівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Сиротенко Наталія Анатоліївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

АНОТАЦІЯ

Осадчук Ю. В., «Облік та аудит сучасного стану та перспектив розвитку операційних витрат (на прикладі ТОВ «Телекомунікаційні технології»)», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за магістерською програмою «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності», Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2019 рік.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес інформаційного забезпечення даними про фінансово-господарські операції, які формують операційні витрати підприємства.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти системи обліку операційних витрат, стан обліку операційних витрат на прикладі ТОВ «Телекомунікаційні технології», організація і методика аудиту й аналізу операційних витрат у ТОВ «Телекомунікаційні технології».

Проаналізовано діяльність ТОВ «Телекомунікаційні технології» та структуру операційних витрат.

Запропоновано деталізацію обліку адміністративних витрат у розрізі субрахунків, співставність субрахунків операційних витрат між електронними системами обліку; форму «Положення про відрядження працівників», удосконалення змісту Звіту про управління; використання, при проведенні аудиту операційних витрат, робочих документів «Достовірність відображення операційних витрат у фінансовій звітності», «Оцінки доцільності понесених витрат» тощо.

Ключові слова: операційні витрати, адміністративні витрати, витрати на збут, облік, аудит, аналіз, економіко-математичне моделювання.

ANNOTATION

Osadchuk Y., "Accounting and audit of the current state and development prospects of operating expenses (as exemplified by LLC "Telecommunication Technologies")", thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and taxation» under the program «Accounting, auditing and taxation of business», Odessa National Economic University Odessa, 2019.

The master's qualification work consists of three sections. The object of the research is the process of information provision with data on financial and economic operations, which form the operating expenses of the enterprise.

The paper deals with the theoretical aspects of the operating expenses accounting system, the status of operating expenses accounting on the example of Telecommunication Technologies LLC, the organization and methods of audit and analysis of operating expenses in Telecommunication Technologies LLC. The activities of LLC Telecommunication Technologies and the structure of operating expenses.

The following documents were proposed: details of cost accounting by subaccounts, comparability of operational cost subaccounts between electronic accounting systems; the form "Regulations on business trips of employees", improvement of the content of the Management Report; use of working documents "Accuracy of reflection of operational costs in financial statements", "Estimates of expediency of incurred costs" and others during the audit of operational costs.

Keywords: operating expenses, administrative expenses, sales expenses, accounting, audit, analysis, economic and mathematical modeling.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ	6
1.1. «Витрати» як економічна категорія: сутність, класифікація та оцінка	6
1.2. Особливості обліку операційних витрат	14
1.3. Проблемні питання обліку операційних витрат на сучасному етапі	35
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ У ТОВ «ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ» ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ	42
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства	42
2.2. Документальне оформлення операційних витрат	45
2.3. Загальні підходи до організації аналітичного та синтетичного обліку операційних витрат та шляхи удосконалення	49
РОЗДІЛ 3. АУДИТ І АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ	65
3.1. Аудит операційних витрат	65
3.2. Методика проведення аудиту операційних витрат у ТОВ «Телекомунікаційні технології» та напрями розвитку	68
3.3. Аналіз операційних витрат	75
3.4. Економіко-математичне моделювання впливу факторів на ефективність управління операційними витратами	81
ВИСНОВКИ	87
Список використаних джерел	92
Додатки	102

ВСТУП

Актуальність теми. Складність управління фінансовим станом підприємств в умовах нестабільного середовища, в якому вони функціонують, та інтеграційних процесів потребує створення дієвої системи інформаційного забезпечення управління витратами операційної діяльності, а отже, пошуку нових підходів до вирішення проблеми належної організації їх обліку та контролю в контексті застосування комплексної автоматизації облікового процесу. Однією з основних умов успішної діяльності будь-якого підприємства є правильна організація в ньому бухгалтерського, управлінського, податкового обліку, тому необхідно використовувати нові методи і сучасні технічні засоби побудови різних інформаційних систем.

Проблемам обліку та аудиту операційних витрат приділена значна увага з боку науковців і практиків. Їм присвячено значну кількість наукових праць як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників. Серед них: П.С. Безруких, О.С. Бородкін, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, М.А. Вахрушина, З.В. Гуцайлюк, В.А. Дерій, В.М. Жук, З.В. Задорожний, Є.В. Калюга, Т.П. Карпова, М.Б. Кулинич, Є.В. Мних, Л.В. Нападовська, С.О. Стуков, Дж. Форстер, М.Г. Чумаченко та інші.

Не дивлячись на значну кількість наукових праць, присвячених проблемам обліку та управління витратами, все ще залишаються питання, які потребують дослідження та аналізу. Зважаючи на роль операційних витрат у розвитку та ефективності діяльності підприємств, постає проблема формування ефективної стратегії управління операційними витратами, що є процесом розробки та прийняття управлінських рішень за всіма напрямками їхнього формування й розподілу на підприємстві. Усе перераховане підтверджує актуальність теми дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних основ з обліку операційних витрат на підприємствах, визначення принципів організації внутрішнього аудиту операційних витрат та

надання практичних рекомендацій з удосконалення їх обліку, аудиту та аналізу на підприємствах.

В роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- з'ясувати економічний зміст та структуру операційних витрат;
- вивчити особливості обліку операційних витрат та розглянути існуючі проблемні питання, властиві даному об'єкту обліку;
- ознайомитись із загальною характеристикою та документальним оформленням операційних витрат на досліджуваному підприємстві, охарактеризувати особливості організації аналітичного та синтетичного обліку операційних витрат та шляхи удосконалення;
- оцінити стан існуючої системи аудиту операційних витрат та визначити напрями розвитку;
- проаналізувати фінансово-економічний стан та управління структурою операційних витрат підприємства;
- з використанням економіко-математичних методів визначити вплив факторів на ефективність управління операційними витратами в ТОВ «Телекомунікаційні технології».

Об'єктом дослідження є процес інформаційного забезпечення даними про фінансово-господарські операції, які формують операційні витрати підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та організаційно-методичні основи відображення в обліку та аудиті операційних витрат у ТОВ «Телекомунікаційні технології».

Методи дослідження. В процесі роботи використані такі загальнонаукові методи досліджень як синтез, аналіз, абстрагування, типології, безпосередньо в частині розкриття ключових економічних понять роботи. Також методи співставлення, порівняння та спостереження для зіставлення даних фінансової звітності підприємства у динаміці років, у визначені стану обліку та аудиту ТОВ «Телекомунікаційні технології».

Метод прогнозування майбутніх показників підприємства, на основі аналізу теперішнього стану економічних показників. Абстрактно-логічний метод, кореляційно-регресійний метод, причинно-наслідкового зв'язку; аналіз коефіцієнтів для розрахунку та аналізу показників ефективності управління операційними витратами у ТОВ «Телекомунікаційні технології». Під час дослідження також були використані такі комп'ютерні програми як Excel, для проведення розрахунків, які стали основою аналізу економічних показників, а також 1С, для вивчення існуючої системи обліку у ТОВ «Телекомунікаційні технології».

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативні документи України, праці вітчизняних і закордонних вчених з питань обліку, контролю, аналізу операційних витрат, спеціальні періодичні видання, ресурси мережі Інтернет, дані ТОВ «Телекомунікаційні технології».

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні положення дослідження пройшли апробацію через обговорення на V Міжнародній студентській науково-практичній Інтернет-конференції (18 квітня 2019 року, м. Одеса) та публікацію наукових статей:

1. Осадчук Ю. В. Єдність аналізу та синтезу як методи економічного аналізу / Ю. В. Осадчук // Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації: матеріали III міжнар. наук.-практ. інтер.- конф., 20 квітня 2017 р. – Одеса: ОНЕУ, 2017. – С. 119-120.

2. Осадчук Ю. В. Проблема собівартості товарів та шляхи її зниження /Ю.В. Осадчук // Збірник науково-практичних праць. – Одеса: ОНЕУ, 2018. С. 70-73.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження теорії та практики обліку й аудиту операційних витрат встановлено:

1. Економічний зміст витрат як зменшення економічних вигод унаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок внесків власників).

Витрати класифікуються за різними ознаками в залежності від потреб зовнішніх та внутрішніх користувачів. У роботі акцентовано увагу на витратах за видами діяльності, а саме операційних витратах. Операційні витрати визначаються як витрати, які пов'язані з операційною діяльністю, але не включаються до собівартості реалізованої продукції.

Операційні витрати поділяються на адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

2. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначаються П(С)БО 16 "Витрати". Зазначено, що витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань, витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Проте існують перелік витрат, які визнаються витратами та не визнаються в обліку для цілей оподаткування.

Витрати відображаються на рахунках бухгалтерського обліку, якщо їх оцінка може бути достовірно визначена.

Встановлено, що для обліку витрат підприємства можуть використовувати рахунки класу 8, класу 9, а також 8 та 9 класів, одночасно. При цьому ведення рахунків класу 9 є обов'язковим для всіх підприємств, крім суб'єктів малого підприємництва, а також організацій, діяльність яких не

спрямована на ведення комерційної діяльності. Рішення щодо застосування рахунків класу 8 приймається підприємством самостійно.

В процесі вивчення виявлено такі недоліки в обліку операційних витрат підприємства, як відображення операційних витрат на рахунках та субрахунках, які не відповідають їх економічному змісту, несвоєчасність отримання документальних підтверджень сум витрат, завищення витрат підприємства з ціллю скорочення оподаткованого прибутку, шляхом збільшення сум адміністративних витрат та інших операційних витрат.

Для вирішення виявлених проблем запропоновані наступні шляхи їх усунення: повне та своєчасне відображення в системі обліку витрат підприємства; забезпечення максимальної оперативності та достатньої аналітичності вихідної інформації про витрати підприємства; створення єдиної інформаційної загальнодержавної бази норм і нормативів для обліку й контролю за витратами та доходами підприємства; встановлення оптимального співвідношення обсягів автоматизованих і неавтоматизованих обліково-контрольних робіт.

3. Досліджуване підприємство ТОВ «Телекомунікаційні технології» створено у 2001 році, є українським виробником сучасних продуктів в області телекомунікацій, систем обліку споживаних ресурсів, промислової електроніки та мережевих рішень з надання мультисервісних послуг загального призначення.

Посадовими особами Товариства є: директор Товариства, члени Наглядової Ради, головний бухгалтер Товариства, керівник напрямку діяльності Товариства з маркетингу та продажів. Трудовий колектив ТОВ "Телекомунікаційні технології" складає 487 осіб, з яких 247 осіб зайняті у виробництві.

Підприємство здійснює бухгалтерський облік у порядку, встановленому діючим законодавством та згідно з МСБО.

Для ведення обліку підприємство використовує такі модулі програми 1С: 1С:УТП, 1С: Оперативна, 1С: Unitedfin, 1С: Unitedfin (Тонкий клієнт), 1С: ERP, М.Е.Дос та систему CRM.

Визначено, що облік операційних витрат підприємство веде з використанням рахунків 9 класу, а саме: 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності». До рахунку 93 «Витрати на збут» відкрито субрахунки за допомогою яких всі витрати відображаються залежно від напрямку для яких вони були понесені. При чому у звітності згідно з МСФЗ підприємство відображає інформацію за призначенням. Аналітичний облік підприємство веде у розрізі напрямків виробництва продукції.

За результатами аналізу системи обліку операційних витрат у ТОВ "Телекомунікаційні технології" встановлено, що інформація за рахунком 92 «Адміністративні витрати» є звернутою, що ускладнює процес аналізу та управління в частині адміністративних витрат. Тому підприємству надано перелік рекомендованих субрахунків, за якими можна вести аналітику адміністративних витрат.

З причини ведення обліку у декількох програмах 1С існують певні відмінності, що викликають труднощі при аналізі витрат та визначенні їх приналежності. Проаналізувавши діючу структуру дивізій та систему субрахунків для обліку витрат операційної діяльності, підприємству запропонований рекомендований для використання перелік субрахунків.

Встановлено, що в процесі документального оформлення відряджень та бухгалтерського відображення виникають ряд питань, які в свою чергу є потенційними помилками, для вирішення виявленої проблеми запропоновано використання розробленого Положення про відрядження працівників.

Проаналізовано діяльність компанії загалом, запропоновано інформаційне наповнення форми Звіту про управління, яке дозволяє: забезпечити інформацією інвесторів, позикодавців та інших кредиторів для

інтерпретації й оцінювання відповідних фінансових звітів у контексті середовища, у якому працює підприємство.

4. Аудит операційних витрат проводиться виходячи з особливостей діяльності підприємства, що, безпосередньо, впливає на структуру витрат.

За результатами дослідження системи аудиту у ТОВ "Телекомунікаційні технології", встановлено, що відділ складається з трьох осіб: керівник служби (сертифікований аудитор), спеціаліст по розрахунках, спеціаліст з документальних перевірок звітності. Відділ проводить ряд контрольних розрахункових заходів, в тому числі в частині операційних витрат та представляє звіти аудиторському комітету на функціональному рівні, також надає звіти виконавчому директору та фінансовому директору на адміністративному рівні.

Для більш детального та предметного аудиту операційних витрат підприємству запропоновано використання відомості з обліку адміністративних витрат та таких форм розроблених робочих документів:

- відомість обліку адміністративних витрат;
- документ з перевірки достовірності відображення операційних витрат у фінансовій звітності;
- документ з аналізу операційних витрат;
- документ з оцінки доцільності понесення витрат.

5. Проаналізовано фінансово-економічний стан підприємства та встановлено, що підприємство є фінансово стійким та результативні показники мають тенденцію до росту згідно даним аналізованого періоду.

В частині інших операційних витрат також відзначається позитивна тенденція. Так, інші операційні витрати скоротились майже на 25 % , проте в частині адміністративних витрат та витрат на збут відбулося збільшення на 5,67% та 9,38 %, відповідно.

ТОВ "Телекомунікаційні технології" надано рекомендації щодо детального вивчення складу витрат та перегляду раціональності проведення розробки по газовим лічильникам та музичному проекту Louder Me.

6. За результатами побудови економіко-математичної моделі з використанням кореляційного аналізу можна зробити висновок, що між чистим доходом і витратами на збут спостерігається дуже тісний зв'язок, між чистим доходом і адміністративними витратами та іншими операційними витратами – помітний.

Тобто, якщо адміністративні витрати зростуть на 1 %, то чистий дохід зменшиться на 0,59%; якщо витрати на збут зростуть на 1 %, то чистий дохід збільшиться на 3,62%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова О. В. Управління якістю: класифікація витрат для забезпечення системи якості / О.В. Абрамова// Бізнес Інформ. – Науковий інформаційний журнал. – 2011. – № 6. – С. 82-85.
2. Алексеєва А.В., Облік витрат діяльності підприємства за сегментами /А.В. Алексеєва, Т.В. Ігнатенко // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки.– 2011. – Вип. 4. – С. 283-286.
3. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств [Електронний ресурс]/ Андрійчук В. Г. Підручник. - 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. - К.: КНЕУ, 2002. - 624 с. Режим доступу до ресурсу <http://ubooks.com.ua/books/000144/inx38.php>
4. Безверхий К.В. Особливості удосконалення фінансової звітності щодо відображення непрямих витрат у частині інших витрат операційної діяльності підприємства / К.В. Безверхий // Вісник ЖДТУ. – 2015. – № 3(53). – С. 40–42 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/socgum/Vzhdtu_econ/2015_3_2/7.pdf.
5. Безверхий К.В., Пантелєєв В.П. Консолідований звіт про управління. Новації управлінської практики звітування. // Науковий вісник національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2018. – № 1-2. – С. 37-46.
6. Бондар М.І., Бондар Т.А. Розкриття політики «дью-ділідженс» у звіті про управління. Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 17-18 травня 2018). – Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2018. – С. 32–34.
7. Бутинець, Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік: навч. посібник / Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Чижевська, Н. В. Герасимчук. – Житомир; Рута, 2000. – 448 с.

8. Внутрішній економічний механізм підприємства: навчальний посібник / В.М. Гончаров, Н.В. Касьянова, Н.В. Вецепура, Д.В. Солоха та ін.. – Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2007. – 284 с.

9. Гандзюк О.В. Формування облікової звітності як складової інформаційної системи підприємства: дис. канд. екон. наук: 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». – Тернопіль, 2017. – 277 с.

10. Грицай О. Удосконалення обліку витрат діяльності промислового підприємства / О. Грицай // Науковий клуб. – 2015. – № 2. – С. 45-47.

11. Говорун Я.В. Оцінка інвестиційного потенціалу регіону (на прикладі Сумської та Хмельницької областей) / Я.В. Говорун, В.Ф. Грищенко // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2010. – № 1. – С. 153–161.

12. Голов С. Ф. Чи перешкоджає П(с)БО 16 «Витрати» економічній роботі на підприємстві? / С. Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. - 2007. - № 5. - С. 3-10.

13. Давидович, І. Є. Контролінг: навч. посібн./І.Є. Давидович-К.: Центр учбової літератури, 2008. - 552 с.

14. Дерій В. А. Витрати і доходи підприємств у системі обліку та контролю : монографія / В. А. Дерій. – Тернопіль : ТНЕУ, Екон. думка», 2009. - 272 с.

15. Дерій В.А. Витрати на збут у системі обліку й аналізу невиробничих витрат / В.А. Дерій // Облік і фінанси. - 2013. - № 4 (62). - С. 20-23.

16. Дерій В.А. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю витрат та доходів підприємств / В.А. Дерій // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2010. - Вип. 2 (17). – с. 77- 83.

19. Дерій В. Термін “витрати” та його трактування для потреб обліку і контролю / В. Дерій // Галицький економічний вісник. - 2010. - № 1(26). – С.. 154-160.

17. Дербін Е. Ф. Економічна теорія і державний сектор: теорія, практика, термінологія, джерела : навч. посіб. / Е. Ф. Дербін, О. І. Кілієвич. - К. : УАДУ

при Президентові України, 1997. - 108 с.

18. Дідоренко Т.В. Сутність витрат як об'єкта бухгалтерського обліку / Т.В. Дідоренко // Молодий вчений. - 2015. - № 1 (16). – С. 78-81.

20. Ентоні Р. Облік: ситуацій та приклади / Р. Энтони, Дж. Рис. ; пер. с англ. ; под ред. А.М. Петрачкова. - М. : Финансы и статистика, 1993. -558с.

21. Євтушевська О.О. Теоретичні аспекти впровадження методу бюджетування витрат на виробництво / О.О.Євтушевська // Економіка харчової промисловості. – 2016. – Т.8, Вип. 2. – С. 64-69; DOI: 10.15673/ie.v8i2.132

22. Жураковська І.В. Майбутні події як об'єкт управлінського та фінансового обліку. Розвиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу: тези вист. міжнар. наук. конф. (Житомир, 20 –21 жовтня 2017 р.). – Житомир: Видавець О.О. Євенок, – 2017. – С. 52–54.

23. Завгородній В. П. Бухгалтерський облік, контроль і аудит в умовах ринку / В.П. Завгородній, В.Я. Савченко. - 2-ге вид. – К. : Фірма «ДІКсі», 1997.- 832 с.

24. Засадний Б.А. Формування облікової політики в системі бухгалтерського обліку підприємств / Б.А. Засадний // Причорноморські економічні студії. – 2016. – Вип. 12-2. – С 24-29.

25. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99/page>.

26. Кирик Л.В. Теоретичні аспекти моделювання оцінки інвестиційної привабливості регіону / Л.В. Кирик // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 3. – С. 109–113.

27. Кондрич В.І. Особливості галузі виноробства та їх вплив на систему обліку / В.І. Кондрич // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. –№12 (2). – С. 189-192.

28. Кузів М.С. Облік в галузях промисловості: [навч. посіб.] / М.С. Кузів,

Н.П. Михайлишин, Н.В. Гудзь, О.М. Берестецька. – Тернопіль: КРОК, 2013. – 316 с.

29. Кулик Н. М. Інформаційна база для управлінського аналізу витрат підприємства легкої промисловості / Н.М. Кулик, О.В. Абрамова// Бізнес Інформ. – Науковий інформаційний журнал. 2012 р. – № 1. – С. 112 - 115.

30. Литвиненко Я.В. Маркетингова цінова політика: Навчальний посібник / Я.В. Литвиненко. - К.: Знання, 2010. - 294 с. - (Вища освіт XXI століття).

31. Ловінська Л.Г. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток бухгалтерського обліку та звітності в Україні. // Фінанси України. – 2014. – № 9. – С. 21–30.

32. Лукін В. О. Порівняльна характеристика П(С)БО 15 та МСБО 18 щодо розкриття інформації з обліку доходів [Електронний ресурс] / В. О. Лукін, К. С. Сулименко // Наукова думка сучасності і майбутнього : збірник статей учасників дванадцятої всеукраїнської практично-пізнавальної конференції. – Дніпро : Наукове мислення, 2017. – С. 9-12. – Режим доступу: <http://naukam.triada.in.ua/images/files/zbirnik12.pdf>.

33. Макалюк І.В. Економіко-математичне моделювання оптимізації трансакційних витрат машинобудівних підприємств / І.В. Макалюк // Бізнес Інформ. – 2014. – № 2. – С. 127–131.

34. Макконел К. Р. Экономикс: Принципы, проблемы и политика / Макконел К.Р., Кемпбелл Р., Брю С.Л. : в 2 т. ; Пер. с англ. - М. : Республика, 1992. – 1040 с.

35. Максименко І.Я. Особливості організації обліку розрахунків за заробітною платою в процесі управління підприємством [Електронний ресурс] / І.Я. Максименко, Ю.В. Кривошей // Ефективна економіка. - 2017.- № 10. - Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua>

36. Матюха М.М. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку витрат діяльності підприємства / М.М. Матюха // Ефективна економіка. – 2015. – № 11. – С.31-32.

37. Махмудов Х.З. Оцінка операційної діяльності підприємства /

Х.З. Махмудов, О. С. Михайлова, А. В. Світлична // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент».- 2017. – Вип. 4 (71). - С. 41-46.

38. Мельник Ю.М. Облік прямих витрат на оплату праці / Ю.М.Мельник, І.В. Тодорова // Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI столітті: VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (Одеса, 5-9 грудня 2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/science/ipreed/2016/65.pdf>

39. Методика розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку, затверджена наказом Державного комітету статистики України від 15.04.2003 р. [Електронний ресурс] : Інформаційно-пошукова система “Законодавство України” / Державний комітет статистики України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

40. Мірошко П.І. Економіко-математичне моделювання потенціалу регіонів України / П.І. Мірошко // Електронне наукове фахове видання “Ефективна економіка” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/1194&p>

41. Московчук, А.Т., Аналітичне забезпечення управління витратами [Електронний ресурс] / А.Т. Московчук, В.І. Ліщук, І.О. Московчук // - Режим доступу: http://www.archive.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/En_em/2008_5_2/Zbirnik_EM_08_2_42.pdf

42. Нагайчук В.В., Основні резерви зниження витрат сільськогосподарського підприємства/ В.В. Нагайчук, Т.В. Порицька // Наука й економіка. - 2012. - № 1 (25). - С. 146-150.

43. Наказ Міністерства Фінансів України 01 листопада 2010 р. № 1300 "Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку фінансових витрат".[Електронний ресурс]. - Режим доступу до джерела: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF10087.html

44. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств: підруч./ О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. - К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 504 с.

45. Олійник О.В. Стан економічного аналізу в Україні: проблеми адаптивності до інституційних запитів / О.В. Олійник // Міжнародний збірник наукових праць. – 2014. – Випуск 1(16). – С. 158-169.

46. Омецінська І. Облікова інформація: економічна сутність та критерії якості / І. Омецінська // Вісник Тернопільського національного економічного університету. - 2016. - № 3. - С. 131-141.

47. Осадчук Ю. В. Єдність аналізу та синтезу як методи економічного аналізу / Ю. В. Осадчук // Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації: матеріали III міжнар. наук.-практ. інтер.- конф., 20 квітня 2017 р. – Одеса: ОНЕУ, 2017. – С. 119-120.

48. Осадчук Ю. В. Проблема собівартості товарів та шляхи її зниження /Ю.В. Осадчук // Збірник науково-практичних праць. – Одеса: ОНЕУ, 2018. – С. 70-73.

49. Панасюк В.М. Класифікація витрат як запорука ефективного ведення їх обліку / В.М. Панасюк // Стан і перспективи розвитку обліковоінформаційної системи в Україні: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., 11 травня 2016 р. - Тернопіль: ТНЕУ, 2016. - 432 с.

50. Панасюк В. М. Методологічні аспекти витратної політики за умов функціонування інформаційних систем / Є. К. Ковальчук, В. М. Панасюк // Стан і перспективи розвитку вітчизняної системи обліку : монографія / за наук. ред. З.-М. В. Задорожного, Я. Д. Крупки. – Тернопіль : ТНЕУ 2013. - С. 93-99.

51. Петрицька О.С. Економічний аналіз: перспективи розвитку / О.С. Петрицька // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2015. - № 3 (3). - С. 67-71.

52. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу до джерела: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

53. Подмешальська Ю.В. Внутрішній аудит як засіб удосконалення обліку та контролю дебіторської заборгованості [Електронний ресурс] / Ю.В. Подмешальська, Р.Ю. Варварін // Економіка та суспільство. - 2016. - №7. -

Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/161.pdf

54. Подмешальська Ю.В. Облік виробничих запасів [Електронний ресурс] / Ю.В. Подмешальська, Зайберт Є.К. // Ефективна економіка. - 2018. - № 3. - Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/71.pdf

55. Подмешальська Ю.В. Облік та аудит адміністративних витрат [Електронний ресурс] / Ю.В. Подмешальська, Л. К. Феофанов, Г. Ю. Осетрова, // Агросвіт. - 2018. - № 23. - Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/161.pdf

56. Подмешальська Ю.В. Удосконалення оцінки якості внутрішнього контролю на підприємстві. / Ю.В. Подмешальська // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. - Запоріжжя, 2012. - Том 113. Вип. 2. - С. 106.

57. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14/page>

58. Родіна О.В. Історичний розвиток категорії «витрати» / О.В. Родіна // Глобальні та національні проблеми економіки. - 2017. – Вип. 17. - С. 420-424.

59. Ромашка О.М. Оцінка та облік витрат за міжнародними стандартами звітності / О.М. Ромашка // Університет економіки та права «КРОК». - 2014. - № 5. - С. 198 - 201.

60. Рябенко Г.М. Щодо економічної сутності витрат та їх класифікації інноваційна економіка / Г.М. Рябенко, Ю.С. Резніченко. - 2013. – № 6 (44). - С. 319-321.

61. Саблук П. Т., Лузан Ю. А., Дем'яненко М. Я., Жук В. М., Дудка К. П. Бухгалтерський облік на підприємствах АПК: (посібник по застосуванню нормативних документів) / П.Т. Саблук, Ю.А. Лузан та інш., К.: ІАЕ, 2001. – 478 с.

62. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч.посібник. – К. : Знання, 2007.- 260 с.

63. Скрипник М. І. Сутність витрат як економічної категорії / М.І.

Скрипник // Вісник ЖДТУ. - Серія: «Економічні науки». – 2009. – Вип. 4 (50). – С. 159-165.

64. Слободяник Ю. Б., Сиротенко Н. А. Підготовка, подання та аудит фінансової звітності: траєкторія змін / Ю. Б. Слободяник, Н. А. Сиротенко // Облік і фінанси. – 2018. – № 1 (79). – С. 72-79.

65. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / В.В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2006. – 526 с.

66. Стригуль Л. С. Актуальні проблеми системного підходу до організації обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємств / Л. С. Стригуль, В. П. Остапенко // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. - 2014. - № 37. - С. 116-120. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpiakc_2014_37_21.

67. Тарасюк, Г. М. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. М. Тарасюк, Л. І. Шваб ; Нац. ун-т харч. технол. – 4-те вид. - К. : Каравела, 2011. - 352 с.

68. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський облік на підприємствах з різними формами власності : навчальний посібник / Н.М. Ткаченко. – К. : А.С.К., 1997. - 512 с.

69. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: [підруч.] / Н.М. Ткаченко. – [5-те вид. допов. і перероб.]. – К.: Алерта, 2011. – 976 с.

70. Труш В. Є. Управлінський облік : навч-метод. посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / В.Є. Труш, Т.М. Чебан, Н.Я. Степанович ; за ред. проф. В. Є. Труша. – Київ : Кондор, 2007. – 296 с.

71. Турило А. М. Управління витратами підприємства : навч. посібн./ Турило А. М., Кравчук Ю. Б., Турило А.А. – К. : Центр учбов. літ-ри, 2012. – 120 с.

72. Турчин Н.О., Проблемні питання управління зниженням витрат виробництва та собівартості продукції/ Н.О. Турчин, О.Я. Печоріна//Publishing

house Education and Science [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2013/Economics/10_136724.doc.htm

73. Фаріон В. Я. Сутність витрат як економічної категорії / В. Я. Фаріон // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2013. – Вип. 1 (49). Економічні науки. – С. 44-47.

74. Фоміна Т.В. Методичні підходи до аудиторської перевірки дебіторської заборгованості в рамках розробки внутрішньофірмових стандартів аудиту Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Вип. 245: В 5 т. - Т.ІІ. - Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. – С. 435-445.

75. Фроленко, Р.В. Інтегрована система стратегічного управління витратами промислових підприємств / Р.В. Фроленко// Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2010. – № 15 (1). – С. 22-26.

76. Хринюк О. С. Проблеми ефективного управління витратами на підприємствах України / О. С. Хринюк, Н. С. Вернигора // Наукові праці Національного університету харчових технологій. - 2013. - № 49. - С. 219-222.

77. Храпова О. МСФО 15 «Виручка по договорах з покупцями»: єдина модель визнання й новий із застосування [Електронний ресурс] / О. Храпова // Вісник МСФЗ. Світовий досвід. Українська практика. – 2015. – № 11. – Режим доступу: <http://ifrs.ligazakon.ua/ua/magazine/900073>.

78. Цимбалюк, Л.Г. Чинники, резерви та шляхи зниження витрат виробництва як основа зменшення ціни товару / Л. Г. Цимбалюк, Н. П. Скригун // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2011. – № 3 (15). – С. 3-7.

79. Чумаченко М. Г. Економічна робота на підприємстві та П(с)БО16«Витрати» / М. Чумаченко, І. Белоусова // Бухгалтерський облік і аудит. - 2007. - № 3. - С. 13-16.

80. Шавкун Г. П. Удосконалення оцінки ефективності системи управління витратами промислового підприємства / Г. П. Шавкун // Наука й економіка. - 2014. - Вип. 1. - С. 170-175.

81. Шара Є. Ю. Фінансовий облік II. Навчальний посібник / Є. Ю. Шара,

І. Є. Соколовська-Гонтаренко – К. : «Видавництво «Центр учбової літератури», 2016. – 308 с.

82. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент : підручник / В.М. Шелудько; Київ. нац. ун-тім. Т.Шевченка. - 2-ге вид., стер. - К.: Знання, 2013.- 375 с.-ISBN 978-617-07-0025-4

83. Шендригоренко М. Т. Адміністративні витрати в системі ефективного управління фінансовою діяльністю підприємства / М. Т. Шендригоренко // Наукові записки. Серія “Економіка”. - 2011. – Вип. 18. - С. 447-452.

84. Шмален Г. Основы и проблемы экономики предприятия / Г. Шмален. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 512 с.

85. Юрченко О. А. Методика внутрішнього контролю витрат іншої операційної діяльності / О. А. Юрченко // Економічний часопис-XXI. - 2013. - № 1-2(2). - С. 52-55. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2013_1-2\(2\)__18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2013_1-2(2)__18)

86. Якимович В.В. Облік витрат основної діяльності: методика та організація // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: збірник наукових праць студентів Тернопільського національного економічного університету. - Тернопіль: ТНЕУ, 2017. - С. 52-53

87. Яровенко Т. С. Шляхи та методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах / Т. С. Яровенко, А. О. Довга, В. Е. Остряніна // Вісник Дніпропетровського університету. Сер. : Економіка. - 2013. - Т. 21, Вип. 7 (2). - С. 181-188.-Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumov_2013_21_7\(2\)__29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumov_2013_21_7(2)__29).

88. Presentation of Financial Statements: IAS 1 / International Accounting Standards Board. URL: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/IAS1.pdf> (дата звернення 11.10.2018)